

prima instanță: Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău
Judecător: L. Holevițaia
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: V. Pruteanu, A. Gavrița, L. Popova

DECIZIE

12 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
Judecători

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu,
Oleg Sternioală, Mariana Pitic

judecând recursul declarat de către Stancu Adriana,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către
Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere
Limitată împotriva Stancu Adriana privind repararea prejudiciului material
și cererea de chemare în judecată reconvențională intentată de Stancu Adriana
împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu
Răspundere Limitată privind încasarea restanței la plăți salariale, indemnizației pentru
concediul anual de odihnă nefolosit, penalități pentru neachitarea salariului în termen
și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă, obligarea pârâtului de a-i elibera
carnetul de muncă și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016, prin care a
fost admis apelul declarat de Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions”
Societate cu Răspundere Limitată și casată hotărârea Judecătoria Râșcani, mun.
Chișinău din 31 martie 2016, în partea respingerii acțiunii Întreprinderii cu Capital
Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată și în partea admiterii
parțiale a acțiunii reconvenționale, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri,

c o n s t a t ă :

La 7 noiembrie 2012, Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions”
Societate cu Răspundere Limitată a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Adrianei Stancu privind repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, în fapt, conform contractului individual de muncă încheiat cu Stancu Adriana, au fost stabilite relații de muncă individuale. Astfel, pârâta a fost angajată în câmpul muncii prin ordinul nr. 3A din 01 decembrie 2010, în calitate de casier-operator la filiala companiei, amplasată pe adresa mun. Chișinău, str. Testimițeanu, 29/6. Totodată, se arată că, în ordinea stabilită și având în vedere că în procesul muncii în posesia nemijlocită a pârâtei se aflau bunuri materiale, între părți a fost încheiat contractul de răspundere materială deplină conform art. 339 alin. (1) din Codul muncii.

În desfășurarea poziției sale, reclamantul a precizat că, la 26 iulie 2012, prin ordinul nr. 3 s-a dispus efectuarea inventarierii bunurilor materiale aflate în casa filialei din str. Testimițeanu, 29/6, mun. Chișinău. Așadar, potrivit actului de inventariere din 27 iulie 2012, a fost stabilit un neajuns de bunuri materiale în valoare totală de 30 020 lei, care constă din lipsa a 24 251 lei, a 19,23 grame de aur, proba 585. Respectiv, această probă de aur are valoarea de 300 lei pentru un gram de aur, iar suma totală a lipsei de aur constituie 5 769 lei. Se învederează că aceste circumstanțe au fost recunoscute pe deplin de către Stancu Adriana, care în explicația scrisă a recunoscut că a preluat suma de 30 020 lei în scopuri personale. De asemenea, pârâta a confirmat repararea prejudiciului cauzat prin explicația dată, dar ulterior nu a întreprins măsuri în vederea reparării prejudiciului cauzat.

Solicită Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată, încasarea de la Stancu Adriana a prejudiciul material cauzat în mărime de 30 020 lei și cheltuielile de judecată.

La 08 august 2014, Stancu Adriana a depus acțiune reconvențională împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată privind încasarea restanței la plăți salariale, indemnizației pentru concediul anual de odihnă nefolosit, penalității pentru neachitarea salariului în termen și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă, obligarea pârâtului de a-i elibera carnetul de muncă și repararea prejudiciului moral.

În argumentarea punctului său de vedere, reclamanta a invocat că, de la 01 decembrie 2012 până în iulie 2012, a activat la Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. în funcție de casier, având salariu lunar de 1400 lei. Cu toate acestea, a precizat că angajatorul nu i-a achitat plățile salariale în această perioadă.

Reclamanta opinează că salariul ei de funcție urmează a fi indexat conform funcției deținute, la coeficientul de multiplicitate sau complexitate stabilit de Legea salarizării și achitat cel târziu de pe data de 01 până pe data 10 a fiecărei luni. Din aceste raționamente, consideră că Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. îi datorează cu titlu de salariu suma de 29 380 lei.

Totodată, Stancu Adriana susține că, în corespundere cu art. 329 alin. (1) și 330 alin. (2) din Codul muncii, pârâtul este obligat să-i achite o penalitate, pentru salariul

neachitat la timp, în cuantum de 17 892, 42 lei. În aceeași ordine de idei, pretinde că angajatorul nu i-a acordat concediul anual de odihnă, iar în temeiul art. 119 alin. (1) din Codul muncii, trebuie compensat, și anume suma de 2 347, 20 lei.

În continuare, reclamantă învederează că, în conformitate cu art. 330 alin. (1) lit. d) din Codul muncii, Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. este obligată să-i achite salariul pe care nu l-a primit, în legătură cu privarea ilegală de dreptul de a munci. Astfel, începând cu 01 august 2012 până la 11 iulie 2014, pârâtul urmează să plătească suma de 41 340 lei, cu titlu de salariu neprimită cauzat de reținerea ilegală a carnetului de muncă.

Solicită Stancu Adriana, încasarea restanței la plăți salariale în sumă de 29 380 lei, indemnizației pentru concediul anual de odihnă nefolosit în mărime de 2 347,20 lei, penalității pentru neachitarea salariului în termen în cuantum de 17 892, 42 lei și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă în valoare de 41 340 lei. (f. d. 80 – 81)

La fel, a cerut obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. de a-i elibera carnetul de muncă și de a repara paguba moral în valoare de 15 000 lei. (f. d. 81)

Prin hotărârea Judecătoriai Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016, a fost respinsă acțiunea, depusă de către Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată, ca nefondată. (f. d. 143; 148 – 150)

În același timp, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată reconvențională, intentată de către Stancu Adriana, fiind obligat Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să elibereze carnetul de muncă. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă. (f. d. 143; 148 – 150)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016, a fost admis apelul declarat de Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată și casată hotărârea Judecătoriai Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016, în partea respingerii acțiunii Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată și în partea admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri. (f. d. 191 – 197)

Astfel, a fost încasat de la Stancu Adriana în beneficiul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. prejudiciul material în cuantum de 30 020 lei și cheltuielile pentru taxa de stat în sumă de 452 lei.

În același context, a fost respinsă pretenția Adrianei Stancu privind obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să elibereze carnetul de muncă, fiind încasat din contul primei în folosul statului taxa de stat în cuantum de 223 lei.

În rest, a fost menținută hotărârea Judecătoriai Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016.

La 15 decembrie 2016, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 7 decembrie 2016. (f. d. 198)

La 7 februarie 2017, Stancu Adriana a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016, solicitând casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta afirmă că, în cadrul examinării cauzei în prima instanță, cu certitudine s-a constatat că unica probă, ce ar demonstra vinovăția sa a dispariției sumei pretinse de angajator, este actul de inventariere, rezultatul căruia l-a dezbătut în ședință de judecată, fiind presată și amenințată ca să-l semneze de membrii comisiei Polenciuc Irina și Polenciuc Alexandru. Așadar, susține că instanța de apel a neglijat faptul că în comisia de inventariere au participat soții Polenciuc, iar actul întocmit de aceștia urmează a fi respins sau apreciat critic. Mai mult, instanța ierarhic inferioară nu a luat în considerație că Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a fost obligat să prezinte datele contabile, în original, ce ar confirma neajunsul aurului și sumei bănești, reflectate în actele prezentate de acesta.

Totodată, Stancu Adriana consideră că instanța de apel a aplicat eronat regulile cu privire la repartizarea sarcinii de probație între părți, și anume că nu a fost probat de către ea prezentarea carnetului de muncă angajatorului. Prin urmare, instanța a ignorat punctul 44 din Regulamentul provizoriu cu privire la completarea, păstrarea și evidența carnetelor de muncă, aprobat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei la 16 octombrie 1998.

La 15 martie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat cererea de recurs în adresa lui Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data primirii scrisorii. (f. d. 205)

La 20 aprilie 2017, intimatul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a depus referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia, ca fiind inadmisibil și neîntemeiat, cu menținerea în vigoare a deciziei Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016. (f. d. 207 – 208)

În vederea respectării principiului contradictorialității, la 27 aprilie 2017, a fost expediată Adrianei Stancu copia referinței formulate de intimat. (f. d. 210)

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului se decide fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate despre care se face o mențiune pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

În procedura de filtru, completul de judecată a constatat că recursul declarat de Stancu Adriana la 7 februarie 2017 este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Concomitent, materialele cauzei dovedesc că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă. La fel, a fost reținut că argumentele recurentului se

încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 aprilie 2017, a fost considerat că nu există temeiuri de aplicare a art. 433 din Codul de procedură civilă în privința recursului depus de către Stancu Adriana, fiind declarat admisibil spre examinare în fond. (f. d. 209)

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurenta și intimatul au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlandei*, 19 aprilie 2007, para. 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din CPC, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Stancu Adriana este întemeiat și urmează a fi admis, cu dispunerea casării parțiale a deciziei Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016 în partea respingerii pretenției privind obligarea intimatului de a elibera carnetul de muncă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) și f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre, precum și să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Instanța de recurs notează că raportul juridic dedus judecății vizează cererea de chemare în judecată, depusă de către Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard

Solutions” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Stancu Adriana privind repararea prejudiciului material în mărime de 30 020 lei și a cheltuielilor de judecată.

Ulterior, Stancu Adriana a intentat acțiune reconvențională împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată privind încasarea restanței la plăți salariale în sumă de 29 380 lei, indemnizației pentru concediul anual de odihnă nefolosit în mărime de 2 347,20 lei, penalității pentru neachitarea salariului în termen în cuantum de 17 892, 42 lei și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă în valoare de 41 340 lei. La fel, recurenta a cerut obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. de a-i elibera carnetul de muncă și de a repara paguba moral în valoare de 15 000 lei. (f. d. 76 - 81)

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei pricini, a respins acțiunea, depusă de către Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată, ca nefondată. În același timp, a admis parțial cererea de chemare în judecată reconvențională, intentată de către Stancu Adriana, fiind obligat Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să elibereze carnetul de muncă. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă. (f. d. 143; 148 – 150)

Împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016, Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a depus cerere de apel, iar, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016, a fost admis apelul și casată hotărârea primei instanțe, în partea respingerii acțiunii Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. și în partea admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri. (f. d. 145, 170 – 174, 191 – 197)

Astfel, s-a decis încasarea de la Stancu Adriana în beneficiul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a prejudiciul material în cuantum de 30 020 lei și cheltuielile pentru taxa de stat în sumă de 452 lei. În același context, a fost respinsă pretenția Adrianei Stancu privind obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să elibereze carnetul de muncă, fiind încasat din contul primei în folosul statului taxa de stat în cuantum de 223 lei. În rest, hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016 a fost menținută. (f. d. 191 – 197)

La adoptarea soluției, instanța de apel a stabilit că, prin ordinul nr.3 A din 1 decembrie 2010, Stancu Adriana a fost angajată la Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. în calitate de casier-operator la filiala companiei amplasată în mun. Chișinău, str. Testimițeanu, 29/6. Totodată, la 1 decembrie 2010, a fost încheiat contractul individual de muncă nr. 3, în baza căruia salariatul și-a asumat răspunderea materială pentru bunurile materiale aflate în gestiune (f. d. 5 - 7, 10, 196).

Astfel, potrivit actului de inventariere din 27 iulie 2012, comisia, cu participarea casierului-operator, Stancu Adriana, a constatat un neajuns în sumă de 30 109,9 lei, fiind confirmat de către persoana responsabilă, depunând în acest sens explicație scrisă (f. d. 8 – 10, 196). Aceleași lipsuri au fost fixate și în urma inspectării

financiare tematice efectuate de către Inspekția Financiară din Subordinea Ministerului Finanțelor la 27 februarie 2012 (f. d.175 – 177, 196).

În baza acestor probe și în conformitate cu art. 333 alin. (1) și 338 alin. (1) din Codul muncii, instanța ierarhic inferioară a decis încasarea de la Stancu Adriana în beneficiul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. prejudiciul material în cuantum de 30 020 lei.

Cât privește pretenția din cererea reconvențională, formulată de Stancu Adriana, privind obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să-i elibereze carnetul de muncă, instanța de apel a considerat că salariată nu a prezentat probe, ce-ar confirma predarea carnetului de muncă către angajator. (f. d. 196 – 197)

Din materialele cauzei, instanța de recurs reține că recurenta Stancu Adriana nu a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe din 31 martie 2016, fiind de acord cu soluția instanței în partea ce ține de respingerea cerințelor privind încasarea restanței la plăți salariale, indemnizației pentru concediul anual de odihnă nefolosit, penalități pentru neachitarea salariului în termen și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă, precum și repararea prejudiciului moral.

Prin urmare, având în vedere art. 429 alin. (3) și 442 din Codul de procedură civilă, Colegiul subliniază că limitele examinării recursului se referă numai la partea respingerii acțiunii Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată și la partea admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale.

Studiind argumentele expuse în cererea de recurs și cele din referința intimatului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a admis corect acțiunea inițială în partea încasării prejudiciului material, însă a respins greșit cerința din acțiunea reconvențională cu privire la obligarea eliberării carnetului de muncă, din cauza neaplicării normelor care trebuiau a fi aplicate și interpretării eronate a regulilor cu privire la repartizarea sarcinii de probațiune între părți.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) și (4) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: (a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată. În cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară.

Instanța de recurs reamintește că recurenta Stancu Adriana pretinde că, actul de inventariere din 27 iulie 2012, urmează a fi exclus din suportul probatoriu, atâta vreme cât a fost presată și amenințată să-l semneze de membrii comisiei, Polenciuc Irina și Polenciuc Alexandru. Mai mult, instanța ierarhic inferioară nu a luat în considerație că Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a fost obligat să prezinte datele contabile, în original, ce-ar confirma lipsa aurului și sumei bănești, reflectate în actele prezentate de acesta.

În întâmpinarea acestei poziții, intimatul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a invocat că instanța de apel a determinat corect raportul juridic litigios, iar, faptul constatării cauzării prejudiciului în mărime de 30 109,9 lei de către recurent, a fost demonstrat prin probe anexate la materialele cauzei. (f. d. 202)

Ansamblul celor prezentate, denotă că argumentele participanților la proces se referă, în special, *la aprecierea probelor de către instanța de apel*, care au fost reținute la admiterea pretenției privind încasarea prejudiciului material în cuantum de 30 020 lei.

În conformitate cu art. 130 alin. (1 – 3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Prin urmare, conform art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Normele de drept procedural citate mai sus prevăd, în mod evident, că în procedura civilă se aplică principiul „*actori incumbit probatio*”, potrivit căruia cel care face o propunere (afirmație) înaintea instanței trebuie să o dovedească. Regula această se adresează, în primul rând, reclamantului, deoarece el este primul care face afirmații în fața instanței și, ca atare, este ținut să probeze ceea ce afirmă. În același context, potrivit regulii „*reus in excipiendo fit actor*”, care se referă la pârât, în sensul că acesta, la rândul său, trebuie să demonstreze ceea ce susține când ridică (opune) în favoarea sa o excepție.

Revenind la faptele din prezenta cauză, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție învederează că principalele probe în susținerea poziției Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. au fost înscrisurile, atașate la filele dosarului 8 – 10, 175 – 177. Prin urmare, importanța acordată lor de către instanța de apel a avut un impact decisiv asupra determinării cauzei.

Din această perspectivă, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a reținut că, în temeiul ordinului angajatorului nr. 3 din 26 iulie 2012, în casa filialei a Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L., situată pe str. Testimițeanu, 29/6, a fost dispusă

efectuarea inventarierii pentru a determina soldul banilor și bunurilor. În acest scop, a fost întocmit actul de inventariere din 27 iulie 2012, la care a participat și casierul – operator, Stancu Adriana, prin care a fost stabilit că lipsesc bunuri în valoare de 30 109,9 lei (f. d. 8 – 10, 196).

Spre deosebire de prima fază procesuală, la examinarea pricinii în ordine de apel, Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a prezentat actul privind rezultatele inspectării financiare tematice efectuate la intimat din 24 februarie 2016, în care s-a constatat că procedura de inventariere a fost petrecută cu respectarea prevederilor Regulamentului cu privire la inventariere, aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 60 din 29 mai 2012. În același timp, este oportun de arătat că acest înscris a fost expediat recurenteii Stancu Adriana (f. d. 186), fiind recepționat, contra semnătură, la 21 noiembrie 2016 (f. d. 187), ceea ce evidențiază că au fost create condiții egale părților pentru exercitarea drepturilor sale prin respectarea principiilor egalității părților, a oralității și a contradictorialității, instituite ca garanții implicite ale desfășurării procesului în condiții de echitate. Totuși, recurenta nu a depus obiecții în privința administrării unui nou element de fapt în fază de apel.

Respectiv, din analiza deciziei contestate, rezultă că ambele înscrisuri au fost puse de instanța de apel la baza admiterii apelului declarat de intimatul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L., fiind, în final, admisă acțiunea acestuia. (f. d. 175 – 177, 196)

În aceeași ordine de idei, Colegiul stabilește că, deși recurenta a invocat că a fost presată și amenințată de membrii comisiei, Polenciuc Irina și Polenciuc Alexandru, ca să semneze actul de inventariere din 27 iulie 2012, la materialele cauzei lipsesc asemenea elemente de fapt, care ar întruni condițiile art. 117 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă. Or, potrivit principiului „*actori incumbit probatio*”, aplicat de către instanță, în situația în care Stancu Adriana invocă un argument în susținerea poziției sale, are obligația de a demonstra cele afirmate.

Astfel, recurenteii îi revine sarcina probei sub aspectul dovedirii celor menționate mai sus, împrejurare ce putea fi probată, *spre exemplu*, prin audierea în fața judecătorului a membrilor comisiei de inventariere, în următoarea componență: administratorul – Polenciuc Irina; director – adjunct – Polenciuc Alexandru și contabilul – casier – Ivanu Natalia. În esență, stabilirea constrângerii prin violență psihică, după cum pretinde recurenta, este o sarcină mult mai complexă care, de regulă, nu poate fi îndeplinită printr-o simplă alegație, dar printr-un suport probant suficient și convingător.

Corespunzător, în opinia instanței, Stancu Adriana a eșuat în această parte, spre deosebire de Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L., care atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, a adus înscrisuri pertinente și concludente în susținerea poziției sale. Or, în conformitate cu principiul egalității armelor, unul dintre elementele conceptului

mai larg de proces echitabil, instanțele trebuie să determine un echilibru corect între părți și fiecare parte trebuie să dispună de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții, care să nu-l plaseze în dezavantaj substanțial în comparație cu adversarul său. (a se vedea, *inter alia*, *Donadze v. Georgia*, 7 martie 2006, para. 31)

În plus, instanța de recurs observă că recurenta a participat și a fost reprezentată de către avocat în fața primei instanței (f. d. 136 – 142), însă, fiind citată legal (f. d. 187), nu s-a prezentat și nu a formulat referință în întâmpinarea cererii de apel sau alte observații în cadrul celei de-a doua faze procesuale. Această rațiune confirmă că Stancu Adriana a beneficiat de o procedură contradictorie. Așadar, recurenta a putut să prezinte, în diverse etape ale procesului, argumentele pe care le considera pertinente pentru apărarea intereselor sale, iar decizia de admitere a acțiunii în această parte a fost motivată, întemeindu-se pe probe. Deci, instanța de recurs nu identifică, în procedura în litigiu, considerată în ansamblul său, niciun indiciu privind inechitatea sau caracterul arbitrar care putea ridica o problemă din perspectiva art. 6 § 1 din CtEDO.

Cât privește argumentul recurente referitor la lipsa datelor contabile în original la materialele cauzei, ce-ar adeveri neajunsul aurului și sumei bănești, instanța urmează să-l respingă ca neîntemeiat. Astfel, potrivit actului privind rezultatele inspectării financiare tematice efectuate la intimat din 24 februarie 2016, suma reflectată în actul de inventariere din 27 iulie 2012 ca sold al mijloacelor bănești înregistrat în contabilitate (31 660 lei), corespunde cu datele evidenței contabile. (f. d. 177)

Un alt moment important în susținerea acestui punct de vedere este că inspectarea financiară tematică la Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a fost efectuată în baza autorizațiilor nr. 162 și 163 din 12 februarie 2016, eliberate de Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor, de către inspectorul Anastasia Bondari și inspectorul Irina Bajurean. Această împrejurare imprimă acestui înscris un caracter convingător și pertinent pentru soluționarea justă a cauzei. (f. d. 175)

În lumina celor prezentate, Colegiul consideră că instanța de apel a ajuns corect la concluzia de a admite cererea de chemare în judecată, depusă de Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L., cu încasarea în folosul acesteia din contul recurente a prejudiciului material cauzat în quantum de 30 020 lei. (f. d. 196 – 197)

Într-o altă ordine de idei, Stancu Adriana consideră că instanța de apel a aplicat eronat regulile cu privire la repartizarea sarcinii de probație între părți, și anume că nu a fost demonstrat de ea prezentarea carnetului de muncă la angajare. Prin urmare, instanța a ignorat punctul 44 din Regulamentul provizoriu cu privire la completarea, păstrarea și evidența carnetelor de muncă, aprobat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei la 16 octombrie 1998.

Dimpotrivă cu cele exprimate, intimatul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. nu a depus observații asupra acestui aspect, generalizându-și ideile asupra faptului că recursul este neîntemeiat.

În acest sens, instanța de recurs reamintește că ambele instanțe au constatat că Stancu Adriana a fost angajată la Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. prin ordinul nr. 3 A din 1 decembrie 2010, în calitate de casier – operator la filiala companiei amplasată pe adresa mun. Chișinău, str. Testimițeanu, 29/6. (f. d. 10, 149, 196)

Totodată, potrivit procesului – verbal al ședinței de judecată din 04 iunie 2015, recurenta a răspuns la întrebarea instanței că a activat la intimat în perioada din 1 decembrie 2010 până la 27 iulie 2012. Circumstanța descrisă nu a fost negată de reprezentantul Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. (f. d. 138 și 141)

Astfel, potrivit art. 66 alin. (1) din Codul muncii, carnetele de muncă se țin pentru toți salariații care lucrează în unitate mai mult de 5 zile lucrătoare.

Alineatele 5 și 6 al articolului citat prevăd că la încetarea contractului individual de muncă, carnetul de muncă se restituie salariatului în ziua eliberării din serviciu, iar modul de completare, păstrare și evidență a carnetelor de muncă este stabilit de Guvern.

Conform pct. 44 al Regulamentului provizoriu cu privire la completarea, păstrarea și evidența carnetului de muncă, aprobat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei la 16 octombrie 1998 (MO nr. 97 – 98, art. 197 din 29 octombrie 1998), la eliberarea carnetului de muncă în legătură cu concedierea, salariatul își pune semnătura în fișa personală și în registrul de evidență.

La acest capitol, instanța de recurs distinge două elemente principale, *în special*, legislatorul impune obligația angajatorului de a restitui salariatului carnetul de muncă, iar aceste acțiuni se confirmă prin fișa personală și registrul de evidență, care se țin de întreprinderea angajatoare. Din aceste raționamente, rezultă că sarcina probațiunii, în asemenea cazuri, revine în mod expres Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L.

Cu toate acestea, se observă că instanța de apel a precizat că Stancu Adriana nu a prezentat probe, ce-ar demonstra predarea carnetului de muncă către intimat. La fel, instanța de apel a omis să-și întemeieze soluția pe un anumit text de lege.

Prin urmare, Colegiul consideră că, prin faptul că nu a făcut referire la nici o normă juridică la respingerea acestei pretenții, instanța ierarhic inferioară nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată (art. 432 alin. (2) lit. a) Codul de procedură civilă), iar, prin interpretarea eronată a regulilor cu privire la repartizarea sarcinii de probație între părți, a fost încălcat art. 118 alin. (1), 122 alin. (1) și 130 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

La caz, instanța de recurs apreciază că instanța de apel, în decizia sa din 7 decembrie 2016, a examinat superficial pretenția din cererea reconvențională,

formulată de Stancu Adriana, privind obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să-i fie eliberat carnetul de muncă. În acest mod, instanța acceptă obiecția recurentului și soluția primei instanței în această parte.

Astfel, în situația în care ambele instanțe au stabilit că între părțile din litigiu au existat raporturi de muncă, care au încetat pe parcurs, Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. a avut obligația de a demonstra că a respectat art. 66 alin. (5) și (6) din Codul muncii. Însă, din materialele cauzei rezultă că a omis să se conformeze dispozițiilor legale și să aducă probe în acest sens, așa cum prevede pct. 44 al Regulamentului provizoriu cu privire la completarea, păstrarea și evidența carnetului de muncă.

Din considerentele prezentate și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost determinate just de prima instanță, iar instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia de aplicat și a interpretat eronat regulile cu privire la repartizarea sarcinii de probațiune între părți, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide de a admite recursul declarat de Stancu Adriana, de a casa decizia instanței de apel în partea respingerii pretenției Adrianei Stancu privind obligarea Î.C.S. „Lombard Solutions” S.R.L. să elibereze carnetul de muncă și să mențină, în această parte, hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b); f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Stancu Adriana.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Întreprinderea cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Stancu Adriana privind repararea prejudiciului material

și cererea de chemare în judecată reconvențională intentată de Stancu Adriana împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată privind încasarea restanței la plăți salariale, indemnizației pentru concediul anual de odihnă nefolosit, penalități pentru neachitarea salariului în termen și pentru reținerea eliberării carnetului de muncă, obligarea pârâtului de a-i elibera carnetul de muncă și repararea prejudiciului moral,

în partea cu privire la respingere pretenției Adrianei Stancu privind obligarea Întreprinderii cu Capital Străin „Lombard Solutions” Societate cu Răspundere Limitată să elibereze carnetul de muncă și se menține, în această parte, hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016.

În rest, se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 7 decembrie 2016 și hotărârea Judecătorie Râșcani, mun. Chișinău din 31 martie 2016.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Tatiana Vieru

Judecători,

Bejenaru Iurie

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

Mariana Pitic